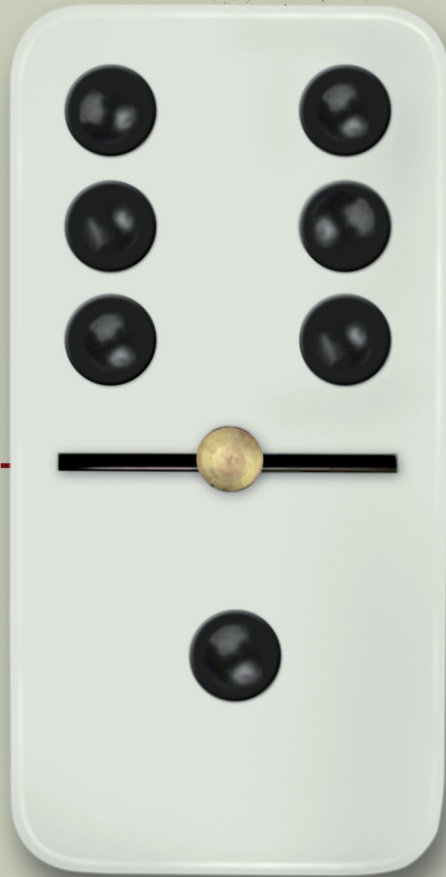

\$

N

LA CONSTRUCCIÓ
D'UN NOU ORDRE GLOBAL:
UNA PERSPECTIVA
DES DE L'ÍNDIA

HAPPYMON JACOB

Professor associat de Diplomàcia
i Estudis sobre Desarmament
a la School of International Studies,
Jawaharlal Nehru University

L'Índia i la governança global

Històricament, l'Índia ha considerat que l'ordre mundial actual és desigual, discriminatori i no representatiu i, d'acord amb aquesta perspectiva, ha reclamat de manera recurrent un ordre global més democràtic i equitatiu, per a si mateixa i per a altres països del Sud Global, tant països subdesenvolupats com països en vies de desenvolupament.

Tanmateix, la diferència fonamental entre l'actual posicionament de l'Índia a favor de la reforma d'un ordre mundial que considera defectuós i la que va mantenir durant la Guerra Freda rau, bàsicament, en les formes i els mitjans a través dels quals pretén aconseguir el seu objectiu. Avui dia, malgrat els diversos problemes de fons que percep en l'ordre mundial, l'Índia aposta per reformar l'ordre existent, en comptes de dur a terme una refundació integral. I és, amb vista a aconseguir aquest nou ordre global reformat que Nova Delhi dedica molts esforços a l'exercici de la mediació entre el Nord i el Sud globals.

Per sostenir aquestes afirmacions, aquest article aporta diverses claus d'interpretació de la visió contemporània de l'Índia sobre l'ordre mundial i com hi contribueix, constatant que aquesta visió, en línies generals, concorda amb els objectius del Sud Global.

Antecedents

Hi ha un seguit de raons històriques que justifiquen la visió negativa que té l'Índia de l'ordre mundial actual. Per la seva condició de país colonitzat, no va poder participar en la presa de decisions que es va dur a terme en finalitzar la Segona Guerra Mundial i que va establir les bases de l'ordre institucional global contemporani. Per aquests mateixos motius, tampoc va formar part, com a Estat sobirà, de l'ordre institucional d'entreguerres, els organismes i les institucions del qual encara ara constitueixen la base de l'actual governança de l'ordre mundial.

A dir cert, durant el període d'entreguerres, es va permetre que l'Índia colonitzada participés en diverses conferències internacionals i, de fet, va ser membre fundador d'institucions claus del moment, com la Societat de Nacions l'any 1919. També va participar activament a les deliberacions de la Commonwealth britànica a partir del 1917. Durant aquest període, també va ser convidada a altres conferències importants, com la Conferència de Pau de París de 1919 o la Conferència de Washington de 1921-1922. Si bé això li atorgà un paper preindependent dins de l'escena internacional, la veritat és que els participants indis només van gaudir d'un marge d'autonomia mínim, perquè la seva participació estava totalment controlada per la Gran Bretanya colonial.

Posteriorment, ja en el context de postguerra, diversos representants indis van participar en les conferències de Bretton Woods per establir el sistema de les Nacions Unides, així com en les del Banc Mundial i de l'FMI, si bé encara ho feien sota la tutela britànica. Aquesta experiència

tindria una gran influència a l'hora de conformar la seva mirada internacional, ja que, si bé va proporcionar a Nova Delhi una experiència que posaria en valor a l'hora de gestionar les seves relacions exteriors un cop assolida la seva independència, també li va inculcar el profund sentiment que el sistema internacional que s'establiria després de la guerra seria notablement desigual, discriminatori i no representatiu. Aquesta experiència va ser fonamental per donar forma a la concepció índia de l'ordre internacional: tot i fer-se patent la necessitat imperiosa d'un ordre internacional estable, des del moment de la seva fundació, l'Índia va ser conscient que l'ordre vigent era profundament desigual, raó per la qual va apropiat-se de l'objectiu de transformar-lo, juntament amb altres països afins. Aquesta profunda insatisfacció amb l'ordre mundial actual, que l'Índia comparteix amb el Sud Global, pren força com a plataforma i espai per posar en comú preocupacions i interessos similars, així com vincles de solidaritat.

1. Narendra Modi, «PM's address during the meeting of Foreign Ministers of G-20», *PMINDIA*, 2 de març de 2023, (en línia) https://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/pms-address-during-the-meeting-of-foreign-ministers-of-g-20/
2. Modi, op. cit.
3. Modi, op. cit.
4. Ministeri d'Afers Exteriors (Govern de l'Índia). «EAM's remarks at Center for Strategic and International Studies, Washington D.C. on 01 October 2019» (3 d'octubre de 2019) (en línia) https://mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/31899/EAMs_remarks_at_Center_for_Strategic_and_International_Studies_Washington_DC_on_01_octubre_2019

L'estat de la governança institucional mundial contemporània

La percepció que la governança global no funciona és avui tant estesa a Nova Delhi, que els debats sobre la seva possible reforma s'han convertit en una constant. Recentment, en el marc de la reunió de ministres d'afers exteriors del G20 que va tenir lloc a la capital índia, el primer ministre Narendra Modi afirmava que «l'arquitectura de la governança global creada després de la Segona Guerra Mundial tenia com a propòsit dues funcions: en primer lloc, prevenir futures guerres mitjançant l'equilibri entre interessos en competència; i, en segon lloc, fomentar la cooperació internacional en qüestions d'interès comú. L'experiència dels últims anys —la crisi financera, el canvi climàtic, la pandèmia, el terrorisme i les guerres— mostra clarament que la governança mundial ha fracassat en els seus dos mandats. També cal admetre que són, sobretot, els països en vies de desenvolupament els que més pateixen les tràgiques conseqüències d'aquest fracàs»¹.

Així mateix, el líder indi va continuar fent palès que les formes alternatives de governança global —com el G20— tenen una funció per aconseguir², fet que representa no només una oportunitat, sinó també «una responsabilitat amb aquells que no són a la sala. Molts països en vies de desenvolupament estan lluitant contra un deute insostenible mentre intenten garantir la seguretat alimentària i energètica de la seva població»³. L'Índia, que llavors presidia el G20, reivindicava amb aquestes paraules la responsabilitat d'aquesta representació i d'aquest discurs solidari.

D'altra banda, el ministre d'Afers Exteriors de l'Índia, Subrahmanyam Jaishankar, va declarar l'any 2019 que «si el país més poblat i tercera economia del món continua quedant al marge del procés de presa de decisions de les Nacions Unides, això no suposarà només un problema per al país en qüestió; m'atreveixo a dir que també serà perjudicial per a la credibilitat de les Nacions Unides»⁴.

Des del moment de la seva fundació, l'Índia va ser conscient que l'ordre vigent era profundament desigual, raó per la qual va apropiat-se de l'objectiu de transformar-lo

La preocupació actual dels EUA i d'Occident davant la dissolució de l'ordre mundial basat en regles no genera massa simpaties a l'Índia⁵, que tradicionalment s'ha sentit fora del marc d'aquest ordre. No obstant això, Nova Delhi ha après a conviure amb les imperfeccions d'un ordre global desequilibrat, ja que, per sobre de tot, prefereix un món imperfecte a un món on prevalgui el caos. Està a favor del canvi, sí, tot i que dona prioritat al fet que sigui un canvi ordenat. A diferència de l'enfocament que mantenia durant la Guerra Freda, amb una postura molt més revisionista, avui dia presenta un enfocament més conciliador, centrat a preservar l'ordre actual amb modificacions. Aquest canvi de perspectiva també ha repercutit en la seva solidaritat amb el Sud Global.

L'Índia no només ha estat crítica amb el Consell de Seguretat de les Nacions Unides, també amb el Banc Mundial i l'FMI, institucions importants en el desenvolupament internacional i en el món de les finances; considera que els seus sistemes de governança són profundament injustos quant a veu i representació dintre de la seva estructura de lideratge i presa de decisions. Quan el 2010 els Estats Units van congelar l'aprovació de la 14a Revisió General de Quotes de l'FMI durant més de cinc anys, el clam a favor d'una reestructuració de la governança de les institucions de Bretton Woods va ser general⁶. No obstant això, fins ara no s'ha aconseguit cap canvi important. El 2019, de nou, en la XVIII Cimera del Moviment dels Països No-Alineats (MPNA), l'Índia va demanar enèrgicament «un ordre multilateral democràtic, eficaç, flexible, creïble, transparent i representatiu», perquè «la reforma del multilateralisme [...] és un imperatiu del segle XXI»⁷.

En l'obertura del 77è període de sessions de l'Assemblea General de les Nacions Unides, el setembre de 2022, Jaishankar va expressar la preocupació del seu país per la falta d'institucions democràtiques mundials, posant èmfasi en com són de necessàries per sortir de la mentalitat colonial. Va qualificar l'arquitectura actual de l'ordre mundial d'anacrònica i ineficaç i va titllar de «profundament injust que se'ls negui la veu a continents i regions senceres en un fòrum que delibera sobre el seu futur», i per aquest motiu hi ha una necessitat imperiosa d'un «multilateralisme reformat i una governança mundial més contemporània»⁸. En el seu discurs a l'Assemblea General, el diplomàtic indi va explicar com «la pandèmia de la COVID-19 va qüestionar el caràcter excessivament centralitzat de la globalització i com va portar a tothom a buscar més resiliència i fiabilitat en les cadenes de subministrament»⁹.

Aquesta posició sobre la necessitat de democratitzar les institucions mundials també va quedar reflectida en les observacions de Jaishankar durant la Cimera del G20, el 27 d'agost de 2023, on va afirmar que el sistema internacional encara està dominat pel Nord Global, del qual no escapen ni institucions com el mateix G20, que va néixer precisament amb aspiracions més plurals. En aquest marc, va recalcar que el Sud Global sol estar mancat de representació i influència significatives als fòrums internacionals de presa de decisions i, més greu encara, també en aquelles crisis globals que pateix abans que la resta i de manera més greu, com són el canvi climàtic, l'imperatiu del desenvolupament i les desigualtats econòmiques o les crisis sanitàries, com les pandèmies.

5. Vegeu Shah (2022).
6. Vegeu Mohseni-Cheraghloou (2022).
7. Subrahmanyam Jaishankar, «Upholding Bandung Principles to ensure concerted and adequate response to the challenges of the contemporary world». xviii Cimera del Moviment dels Països No-Alineats (23 d'octubre de 2019) (en línia) https://pminew.york.gov.in/pdf/uploadpdf/statements_2120186610.pdf.
8. Ministeri d'Afers Exteriors (Govern de l'Índia) Op. cit.
9. Subrahmanyam Jaishankar. «India's Statement delivered by the External Affairs Minister, Dr. S. Jaishankar at the General Debate of the 77th session of the UN General Assembly». Ministeri d'Afers Exteriors (Govern de l'Índia) (25 de setembre de 2022) (en línia) <https://www.mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/35795/>

**Nova Delhi ha après
a conviure amb les
imperfeccions d'un ordre
global desequilibrat, ja que,
per sobre de tot, prefereix
un món imperfecte a un
món on prevalgui el caos**

Reestructurar el deute

Nova Delhi ha pressionat activament a favor d'una reestructuració i de l'alleujament del deute per als països més pobres del Sud Global. Segons dades aportades per l'economista Homi Kharas, els mercats emergents i els països en desenvolupament acumulen al voltant d'11 bilions de dòlars en deute extern i uns 3,9 bilions de dòlars en servei del deute, que vencien el 2020¹⁰. Aquests càlculs eren anteriors a la pandèmia de la COVID-19, per la qual cosa aquestes xifres són avui dia significativament més grans. Segons la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (CNUCID), «el deute públic total dels països en desenvolupament va passar del 35% del PIB el 2010 al 60% el 2021, i el deute públic extern, és a dir, la part del deute contret per un govern amb creditors estrangers, va augmentar del 19% al 29% del PIB el 2021»¹¹. Aquesta crisi del deute afecta la major part dels estats en desenvolupament, que veuen com, any rere any, continuen sense disposar dels diners necessaris per pagar el seu deute, i com les seves economies s'endinsen en una situació crítica.

L'Índia ha abordat aquest tema amb vehemència, assenyalant la qüestió de la reestructuració del deute des de l'època de major apogeu de l'MPNA. Per exemple, durant la setena cimera de l'organització el 1983, l'aleshores primera ministra índia, Indira Gandhi, va fer una crida explícita a reestructurar el deute. I així ha estat de llavors ençà, com demostra recentment la inclusió d'aquest objectiu entre les principals prioritats polítiques de la seva presidència de torn del G20. Tan aviat com van assumir la presidència del G20, els dirigents indis van començar a promoure la necessitat del que van denominar disciplina financera, advertint la resta de països que haurien de desconfiar de certes potències (en una referència encoberta a la Xina), que aprofiten les vulnerabilitats generades pel deute dels països en desenvolupament per entrapar les seves economies amb més deute¹².

En la declaració final d'aquesta cimera es va establir un marc d'ajuda a les economies de rendes baixes llastrades pel deute¹³. No obstant això, no era la primera vegada que el G20 abordava aquest tema. Per ajudar les nacions greument afectades per la crisi de la COVID-19, el maig de 2020 el G20 ja havia posat en marxa la Iniciativa de Suspensió del Servei del Deute (DSSI, per la seva sigla en anglès), que permetia als països més pobres –específicament 73 nacions de rendes baixes o mitjanes– congelar temporalment els seus pagaments del deute, si així ho sol·licitaven. Atès que la DSSI havia d'expirar, en principi, el desembre de 2021, el G20 i el Club de París van establir conjuntament el novembre de 2020 un marc comú per ajudar en la gestió del deute d'un total de 73 països elegibles per a la DSSI¹⁴. Durant la seva presidència, tanmateix, l'Índia va insistir en la implementació del Marc Comú de manera consistent, puntual, organitzada i coordinada. En l'ordre mundial imaginat per Nova Delhi resulta fonamental abordar les preocupacions dels països més pobres.

10. Vegeu Kharas (2020).

11. Nacions Unides. «A world of debt. A growing burden to global prosperity», (juliol de 2023) (en línia) <https://unctad.org/publication/world-of-debt>.

12. Vegeu Kanwal (2023).

13. Vegeu ABN News Bureau (2023).

14. Vegeu Nageswaran i Rajkumari (2023).

Campanyes de finançament davant el canvi climàtic

Una altra de les qüestions que Nova Delhi sempre ha vinculat al repte de la governança global és el finançament vinculat al canvi climàtic, perquè encara que el seu efecte sigui global, les seves repercussions són molt més greus per al Sud Global. El 2009, en la 15a conferència de les parts (COP15) de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC), que va tenir lloc a Copenhaguen, els països més rics van assumir el compromís de mobilitzar, amb aquest propòsit, 100 mil milions de dòlars l'any per als països d'ingressos mitjans i baixos per lluitar contra el canvi climàtic, la transició ecològica i la reducció d'emissions. Una promesa que ha estat sistemàticament ignorada.

Els dirigents indis han expressat reiteradament la seva preocupació per la incapacitat dels països més rics de complir els seus compromisos en matèria de finançament climàtic. Durant la seva presidència del G20, Nova Delhi també va intentar recordar al món desenvolupat les seves obligacions en l'àmbit de la justícia climàtica¹⁵. D'aquesta manera, la presidència índia va aconseguir no només impulsar una dotació financera específica per al canvi climàtic, sinó també fixar l'agenda de finançament de la lluita contra el canvi climàtic per a la següent COP28. En la declaració final de la cimera també va recordar que els països en desenvolupament necessitaran fins a 5,9 bilions de dòlars abans de 2030 per a les seves Contribucions Determinades a Nivell Nacional (NDC), i uns 4 bilions addicionals cada any per accedir a tecnologies d'energia neta que els permetin assolir l'objectiu de zero emissions¹⁶.

L'Índia i el Sud Global

Si bé a les seccions anteriors s'ha abordat la mirada índia sobre l'ordre internacional i algunes de les seves iniciatives per transformar-lo, el punt a continuació se centra específicament en les idees que vertebraven la seva relació amb el Sud Global.

L'emergència del Nou Sud Global

La noció primigènia de Sud Global sorgida durant els anys de la Guerra Freda es va articular al voltant de dues grans agrupacions polítiques, l'MPNA i el G77, ambdues impulsades per països amb una història compartida de colonialisme i discriminació, i que estaven unides per la demanda de millors condicions al comerç, d'oportunitats de desenvolupament i del seu reconeixement com a actors amb capacitat d'incidència geopolítica en l'escenari mundial.

Una de les campanyes amb més èxit de la fraternitat del Sud Global va ser la demanda, als anys seixanta i setanta, d'un Nou Ordre Econòmic Internacional (NOEI). El G77 pretenia, amb això, modificar les normes

15. Vegeu ET EnergyWorld (2022).

16. Vegeu Chaudhary (2023).

que regien les relacions econòmiques internacionals, emfatitzant l'accés just a aspectes com la tecnologia, el comerç, les finances i la inversió. Seguint aquesta línia, l'ONU va aprovar finalment una resolució per a un NOEI¹⁷, que va quedar molt per sota dels resultats que s'esperava, però que, en certa manera, va marcar l'apogeu del Sud Global.

No obstant això, el Sud Global actual s'assembla ben poc al de llavors. Comparativament, el d'abans era un moviment més uniforme i amb un conjunt d'objectius establerts i més clarament articulats (encara que la unitat *de facto* mai no va arribar a assolir-se). El Sud Global actual es caracteritza per tenir molts més interessos en competència, fet que no impedeix que sigui una realitat geopolítica amb un gran poder de transformació de l'ordre internacional. Si el comparem amb el seu avatar de la Guerra Freda, la diferència rau en, almenys, dos aspectes importants.

En primer lloc, el Sud Global actual és conscient que la retòrica revisionista ja no serveix als seus interessos clau, i que necessita adaptar-se a les realitats geopolítiques en gestació. Durant la Guerra Freda, a causa de les seves arrels en l'MPNA i el colonialisme, la major part del Sud Global no es decidia a abraçar obertament la lògica de la *realpolitik*, però, avui dia, els estats del Sud Global s'estan tornant geopolíticament àgils i experts, i mostren molts menys dubtes a l'hora de posicionar-se en les disputes pels equilibris globals de poder.

En segon lloc, el nou Sud Global és molt menys ideològic i, malgrat fer servir ocasionalment una retòrica revisionista, els seus integrants són hàbils defensors dels seus interessos nacionals, articulats amb un llenguatge no ideològic. S'ha desprès de les antigues consignes compartides, com l'anticapitalisme i l'antiglobalització, la denúncia de les pràctiques colonials en la governança mundial o el racisme, i les han substituït per un programa eminentment pragmàtic, la qual cosa ha restat capacitat d'influència política a les antigues estructures, com l'MPNA. Els països del Sud Global també es mostren ara oberts a unir-se a coalicions i iniciatives transversals sense apel·lar necessàriament a una solidaritat ideològica (que està en vies d'extinció). En aquest sentit, el nou Sud Global es construeix sobre la base d'una política pragmàtica, elaborada pels països en desenvolupament, que persegueixen la reforma de la governança global, empoderar-se en els fòrums mundials i aixecar la veu perquè sigui escoltada i tinguda en compte. Persegueixen aquests objectius amb els mitjans al seu abast, ja sigui de manera unilateral, unilateral o multilateral amb altres socis del mateix Sud Global. La seva nova ideologia és la persecució obstinada dels seus interessos, i és per això que la veu col·lectiva –la del nou Sud Global– és també una plataforma clau per assolir-los. El nou Sud Global és un mitjà al servei d'un fi, no el fi en si mateix.

Aquest procés revela un trànsit del revisionisme ideològic a l'actual statu quo plus, en què la incorporació de les seves preocupacions a l'estatu quo és aquest *plus* afegit. Els països del Sud Global desafien l'estatu quo, no per una discrepància ideològica *puritana* amb l'estatu quo, sinó perquè

17. Resolució 3.201 (S-VI)1 de l'Assemblea General de l'ONU: Declaració sobre l'establiment d'un nou ordre econòmic internacional, 1 de maig de 1974.

भात 2023 INDIA

aquest statu quo no els convé. Han experimentat una notable transformació. Enrere queda aquell desig inicial d'esborrar qualsevol rastre de colonialisme i imperialisme en la governança global i les seves institucions, i de construir alternatives; actualment, gairebé tots persegueixen els seus interessos al si de les mateixes institucions contra les quals temps enrere es van rebel·lar.

Hi ha una sèrie de factors que poden explicar aquesta transformació i, entre ells, potser el més important sigui el creixement del seu poder material. El formidable creixement del poder econòmic i militar al Sud Global –malgrat que milions dels seus ciutadans continuïn vivint encara en la pobresa–, ha tingut un impacte determinant en la imatge que alguns dels seus països clau tenien de si mateixos, i també sobre les seves aspiracions en matèria de política exterior. Aquest creixement material ha revolucionat la seva capacitat de projectar poder i de definir les seves relacions amb les grans potències. També ha permès que puguin desprendre's de la imatge de perdedors i que percebin que poden, de manera individual i de vegades col·lectiva, exercir un paper determinant en el sistema internacional actual.

Aquesta nova reinvençió del Sud Global coincideix, a més, amb un canvi en els equilibris de poder global i una crisi de l'ordre internacional que, no només acapara l'atenció global, sinó que obre oportunitats a noves geometries i associacions d'actors.

El paper de l'Índia en aquest nou context

El Sud Global sempre va ser l'esfera tradicional d'influència de l'Índia, encara que aquesta influència fos limitada, principalment benigna i impulsada en gran mesura per les afinitats ideològiques.

Des dels dies de l'MPNA fins avui, el rol de l'Índia en el panorama internacional ha experimentat un canvi significatiu. En l'era emmarcada per l'MPNA, l'Índia va tenir una actitud que recorda la d'un activista sindical, confrontat rotundament a l'ordre mundial occidental i injust. No obstant això, avui la seva actitud és ben diferent, ja que aposta per la col·laboració, l'adaptació i el compromís actiu amb l'ordre mundial en transició. Aquest canvi d'actitud ha afectat també el seu discurs, que ha passat del revisionisme al reformisme. L'Índia contemporània cerca equilibrar les seves relacions, preservant el seu paper com a defensora dels valors tradicionals del perifèric Sud Global, mentre es posiciona com un actor cada vegada més central i poderós a l'escenari internacional. Aquest és un enfocament estratègic que pretén promoure la col·laboració al voltant de les diferents fractures globals.

El paper evolutiu de l'Índia respecte al Sud Global presenta avui una narrativa que resulta, alhora, atractiva i difícilment rebatible, i que sembla capaç d'atraure tant el Nord Global com el món en desenvolupament. La capacitat de lideratge de l'Índia queda reflectida en la participació de 125 països en la cimera «La Veu del Sud Global», convocada per Nova Delhi en dues ocasions el 2023, i en la defensa de la Unió Africana (UA) perquè es converteixi en membre de ple dret del G20.

En aquestes dues cimeres consecutives, Nova Delhi va provar de presentar-se com a portaveu del món en desenvolupament, insistint que els desafiaments que afronta el Sud Global en relació amb el desenvolupament també han de preocupar els països desenvolupats. Amb la seva reclamació activa de reformes estructurals en benefici del Sud Global, l'Índia també es fa un lloc en la comunitat de nacions desenvolupades.

Conclusions

L'Índia ha buscat històricament la creació d'un nou ordre mundial, equitatiu i igualitari, i amb millors condicions comercials per als estats més empobrits i víctimes del colonialisme, estats que formen part de l'actual Sud Global. En les últimes tres dècades, el país ha experimentat un creixement econòmic impressionant que l'ha situat entre les cinc principals economies mundials, i això ha tingut un impacte notable sobre la seva visió de l'ordre mundial. Avui, les demandes índies són més conciliadores i adaptables que revisionistes, ja que Nova Delhi busca tenir un paper clau en l'ordre institucional global sense intentar desmantellar-lo, prioritzant el llenguatge de la resolució de conflictes per sobre del de la revolució. En paral·lel, vol exercir un paper de mediador entre el Nord desenvolupat i el Sud en desenvolupament, impulsant converses significatives entre ambdós pols i posant en primer pla les preocupacions dels països del Sud Global a diversos fòrums internacionals. En resum, des de la perspectiva índia, per construir un nou ordre mundial no hi hauria necessitat de destruir l'existent, només caldria reformar-lo i modernitzar-lo.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ABN News Bureau. «G20 Summit: PM Modi Calls Debt Crisis 'Great Concern'. A Look At How Dire The Situation Is And Talks So Far». *ABP Live New* (8 de setembre de 2023) (en línia) <https://news.abplive.com/business/g20-summit-pm-modi-calls-debt-crisis-great-concern-debt-restructuring-a-look-at-how-dire-the-situation-is-and-talks-so-far-1628150>.
- Chaudhary, Archana. «The G20 Delhi Declaration Set the Climate Finance Agenda for COP28». *The Diplomat* (14 de setembre de 2023) (en línia) <https://thediplomat.com/2023/09/the-g20-delhi-declaration-set-the-climate-finance-agenda-for-cop28>.
- ET Energy World. «Foreign Minister S Jaishankar says developed nations must walk the talk on Climate Justice». *Energyworld.com* (12 de desembre de 2022) (en línia) <https://energy.economic-times.indiatimes.com/news/renewable/foreign-minister-s-jaishankar-says-developed-nations-must-walk-the-talk-on-climate-justice/96176674>.
- Kanwal, Rahul; Majumdar, Sourav i Zarabi, Siddharth. «BT Exclusive: "This G20 Reflects the Voice of the Global South", says PM Narendra Modi». *Business Today* (2023) (en línia) <https://www.buzzfeednews.com/article/buzzfeednews/bt-exclusive-this-g20-reflects-the-voice-of-the-global-south-says-pm-narendra-modi-83-26-08-2023>.
- Kharas, Homi. *What to do about the coming debt crisis in developing countries*. The Brookings Institution (13 d'abril de 2020) (en línia) <https://www.brookings.edu/articles/what-to-do-about-the-coming-debt-crisis-in-developing-countries>.
- Mohseni-Cheraghloou, Amin. *Inequality starts at the top": Voting reforms in Bretton Woods Institutions*. Atlantic Council (11 d'abril de 2022) (en línia) <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/inequality-starts-at-the-top-voting-reforms-in-bretton-woods-institutions>.
- Nageswaran, V. Anantha i Rajkumari, Tulsipriya. «G20 presidency: A driving force against global debt vulnerability». *Mint* (29 d'agost de 2023) (en línia) <https://www.livemint.com/opinion/online-views/g20-presidency-a-driving-force-against-global-debt-vulnerability-11693320381782.html>.
- Shah, Sarjan. «The 'global rules-based order' is an idealistic myth». *Indian Express* (4 de març de 2022) (en línia) <https://indianexpress.com/article/opinion/columns/global-geo-political-order-russia-ukraine-invasion-7799923>.